
LLENGUA

L'OBSERVATORI

ECONÒMIC, SOCIAL I MEDIAMBIENTAL DE LA GARROTXA

2016

Resum executiu

1. Valoració dels indicadors poblacionals

Les dades de l'*Enquesta d'usos* de la Generalitat de Catalunya ens indiquen que, tot i que el català presenta un coneixement entre moderat i alt pel que fa a entendre i parlar, encara hi ha moltes persones que no han fet el pas de parlar català (un 34% a tot Catalunya, és a dir, una de cada cinc), i la meitat dels catalans adults manifesten que no el saben escriure (un 51% de la població catalana). Aquestes dades ens fan concloure que la llengua catalana encara és fràgil i que cal continuar treballant per augmentar coneixement i ús.

2. Valoració dels indicadors d'aprenentatge de la llengua

Les persones provinents de 47 països tenen, majoritàriament, estudis secundaris, la qual cosa ens porta a pensar que una gran massa de població estrangera està prou preparada per aprendre el català quan arriba a Olot (en comparació amb aquelles persones que només tenen estudis primaris o que no tenen estudis), però molts no fan el pas perquè en l'aprenentatge de la llengua hi juguen altres factors. Els més importants, a part de la formació acadèmica i de l'edat de la persona en el moment que arriba, són l'entorn social i el laboral, factors que generen en la persona la necessitat, o no, de parlar aquella nova llengua. Com més feble és aquesta necessitat (perquè aquella persona no viu amb gent que parla català o no li parlen català a la feina), menys probabilitats hi ha que es faci el pas de parlar català.

Calen, per tant, polítiques socials i lingüístiques que generin aquesta necessitat d'aprenentatge si volem arribar a tota la població.

3. Valoració dels indicadors de l'alumnat

Cada vegada més, el perfil d'alumne dels cursos bàsics és una persona d'Amèrica del Sud (en un 90% provinent d'Hondures o Colòmbia). Això vol dir que es redueix la diversitat lingüística a l'aula i que la llengua majoritària és el castellà.

Arran del nou Decret d'Acollida, s'ha notat un increment en les inscripcions dels cursos bàsics, ja que la formació en llengua catalana és necessària (90 hores) per a l'arrelament i la residència. De totes maneres, la formació mínima que aquesta llei exigeix garanteix als alumnes entendre el català, però no pas parlar-lo. Quan aquests alumnes tenen una llengua diferent del castellà, solen continuar el procés

de l'aprenentatge fins a nivells elementals o intermedis, però, en el cas de la població sud-americana, poder viure en castellà sovint els frena aquest procés. Si a això hi sumem el fet que molta gent catalana s'hi adreça en castellà, entendrem que a Olot hi ha una massa important de població immigrada que probablement no farà el pas de parlar català.

La població provinent de l'Índia i de la Xina s'ha reduït en els cursos i actualment representa un 11,5% de l'alumnat, mentre que es manté el nombre d'alumnes que vénen de l'Europa extracomunitària, de la Unió Europea i de la resta de l'Estat espanyol.

Pel que fa a l'alumnat d'origen català, cada vegada és més conscient de la importància de reciclar-se en llengua, i és per això que s'ha notat un increment de les inscripcions en tallers i cursos específics que permeten treballar aspectes concrets en un període curt de temps.

INFORME

1-INTRODUCCIÓ

La iniciativa d'incloure la llengua en un estudi que aplega diferents àmbits permet entendre les dades lingüístiques com un factor transversal que afecta tant l'entorn social com l'econòmic. Les llengües no són elements aïllats que pertanyen només a l'àmbit privat, sinó que determinen grups socials, intervenen en sentiments de pertinença i poden arribar a jugar un paper clau en el món econòmic en l'obertura de nous mercats o la fidelització de nous clients.

És per això que com més dades lingüístiques tinguem, més habituem els agents de tots els àmbits a tenir-les presents i usar-les en qualsevol estudi.

2- POBLACIÓ I LLENGUA

2.1 Dades generals de Catalunya

D'acord amb l'anàlisi de *l'Enquesta d'usos lingüístics de la població*, editada el juliol del 2015, el coneixement de la llengua catalana és notable però no arriba a tota la població de Catalunya. D'acord amb aquest estudi, i tenint present les dues habilitats productives d'una llengua (parlar i escriure), tenim que:

- Un 34,4% de la població no sap parlar català o el parla molt poc.
- Un 51,3% de la població no sap escriure català o té uns coneixements molt baixos d'escriptura, i un de cada tres catalans (32,1%) directament no el sap escriure gens.

1

Quan es demana quina és la llengua inicial (la primera, la que es parla a casa), el retrat lingüístic que tenim de Catalunya és el següent:

- El 55,6% de la població (gairebé 3.500.000 de persones) diu que té el castellà com a llengua inicial.
- El 31,3% (gairebé dos milions de persones) diu que té el català com a llengua inicial.
- El 10,7% (uns 700.000) té una llengua primera diferent del català i del castellà
- El 2,5% (uns 150.000) afirma que té tant el català com el castellà com a primeres llengües.

Aquesta composició lingüística de la societat catalana condiona, i molt, que el català no sigui la llengua més habitual al carrer. De fet, en els darrers deu anys s'ha notat un retrocés en l'ús del català per diversos motius, com ara:

- ✓ L'adopció del castellà per part dels catalans en els usos diaris quan interaccionen amb persones estrangeres o persones que parlen castellà (canvi de llengua automàtic en un 85-90% dels casos).
- ✓ L'ús del castellà com a llengua d'incorporació dels nousvinguts (les persones estrangeres decideixen, en un índex molt elevat, d'incorporar-se a la llengua més gran quan arriben a Catalunya).
- ✓ L'adopció feble del català per part dels fills de les immigracions dels anys 50-60 a moltes àrees de Catalunya.

Per tot això, es comença a fer explícita la idea que cal una integració també lingüística per fer compatible la immigració amb la sostenibilitat lingüística del país.

2.2 El cas d'Olot

La Garrotxa té una població de 56.063 persones, el 60% de les quals viu a Olot. El pes poblacional de la ciutat és indiscutible i condiona la fisonomia de la comarca.

La capital de la Garrotxa té 33.992 habitants, un 19.2% dels quals són d'origen estranger. (A les comarques gironines, la població nascuda a l'estranger representa un 22%.)

A finals del 2015, a Olot hi havia 6.471 persones d'origen estranger, 5.249 de les quals de més de 18 anys. D'aquestes persones majors d'edat, 2.848 són homes i 2.401, dones. Hi ha, només, 64 persones menys respecte de l'any 2014, la qual cosa ens porta a pensar que la població immigrada que tenim a la ciutat és força estable i sense fluctuacions.

Aquestes 6.471 persones d'arreu del món que viuen a Olot han aportat a la ciutat 54 llengües, algunes amb un nombre de parlants molt important: panjabi, àrab, xinès mandarí i soninké. En general, aquestes persones s'han repartit per tota la ciutat, però els barris amb un índex més elevat d'immigració són:

- Les Tries (36,99%)
- Sant Miquel (33,61%)
- Nucli antic (31,6%)

Calen accions, també lingüístiques, més focalitzades en aquestes àrees per treballar en la integració d'aquests persones i afavorir la interrelació de tots aquests parlants en català.

A Catalunya, 672.300 persones tenen com a llengua inicial llengües diferents del català i del castellà. D'aquestes llengües, destaquen l'àrab (amb 151.700 parlants), el romanès (amb 56.100 parlants), el berber amazic (amb 38.800), el gallec (amb 32.200) i el rus (amb 31.900).

Si comparem aquests grups lingüístics amb les llengües més grans d'Olot –després del català i el castellà-, ens adonem que la capital de la Garrotxa presenta un comportament diferent, perquè algunes llengües molt nombroses a la ciutat no són cap

de les més habituals a la resta de Catalunya. Això vol dir que Olot aporta tres grups nombrosos de parlants al panorama lingüístic català: el panjabi, el xinès mandarí i el soninké.

Atès que es tracta de llengües molt diferents, caldria un treball d'aproximació a aquestes cultures no només per incentivar que els seus parlants aprenguessin català sinó, sobretot, per afavorir un coneixement mutu que fes més fàcil la interrelació de tots.

3- ENSENYAMENT DEL CATALÀ

3.1 Uns aclariments previs

A Olot, la immigració prové de 71 països diferents. Si analitzem el nivell d'estudis de les persones de més de 18 anys que arriben a Olot, observem que els provinents de 47 països tenen, majoritàriament, estudis secundaris o superiors, mentre que les persones que provenen de la resta de països (24) majoritàriament tenen estudis primaris o no tenen estudis.

Per tant, el perfil majoritari correspon a una persona amb estudis secundaris, la qual cosa, d'entrada, significa que té prou base per aprendre una llengua nova. En canvi, per als qui no tenen estudis o una formació molt baixa, aquest aprenentatge es fa més complicat.

Ara bé, a més de la formació acadèmica, intervenen altres factors en l'aprenentatge del català. Per exemple:

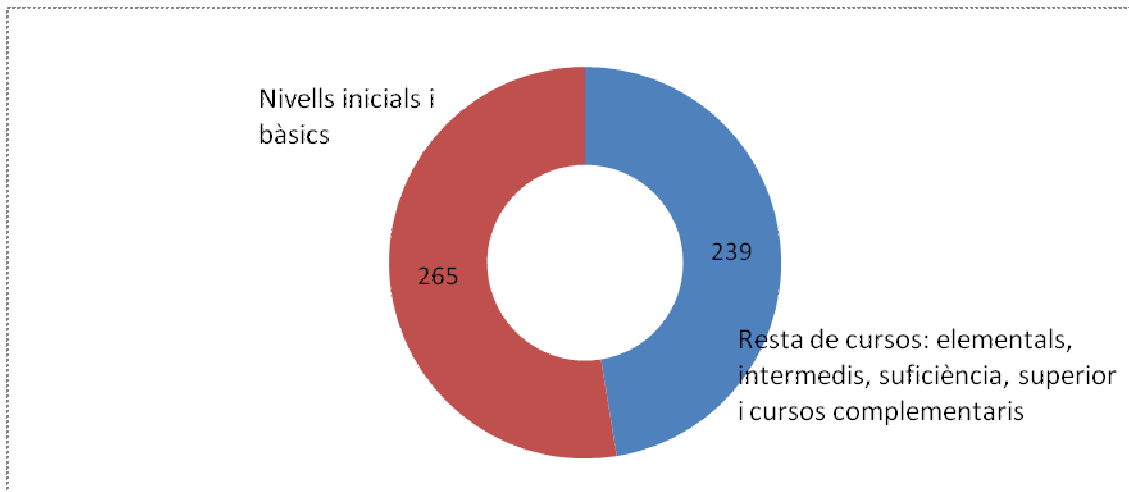
- l'edat de la persona
- si aquesta persona és monolingüe o parla més llengües
- si l'entorn on aquesta persona s'estableix parla la llengua que vol aprendre
- si aquesta persona estableix llaços socials amb parlants de la llengua que vol aprendre

Totes aquestes circumstàncies condicionen que una persona aprengui català a Olot o a qualsevol altra ciutat de Catalunya. Una persona, per tant, de mitjana edat, amb estudis primaris, que només parla una llengua, que no sent mai català on treballa o on viu i que no es relaciona amb gent catalana en espais de lleure té unes probabilitats molt reduïdes d'aprendre la llengua del país.

Així doncs, val la pena tenir presents tots aquests condicionants per ser conscients que l'aprenentatge del català no es fa només en una aula, sinó que tots som agents implicats en aquest procés.

3.2 Els cursos de català

Durant l'any 2015, 504 persones s'han inscrit en els diversos cursos del Servei de Català d'Olot-la Garrotxa (cada any natural té dos períodes d'inscripció, més els cursos intensius d'estiu), 265 de les quals en cursos de nivells inicials i bàsics.

S'ha notat un increment del nombre d'inscripcions en aquests nivells inicials i bàsics probablement motivada pel nou Decret d'acollida, que explicita que tenir 90 hores de formació en llengua catalana (entre d'altres coneixements que aquest Decret demana) és útil per als informes d'arrelament per aconseguir el permís de residència.

4

Ara bé, la majoria d'aquestes persones segueixen només un o dos cursos bàsics (les hores formatives que la llei els demana, bàsicament), que els donen accés a entendre la llengua, però no pas parlar-la. Com que la majoria provenen d'Amèrica del Sud, només entenent el català (i parlant la seva llengua, el castellà) en tenen prou per viure a Olot. Si a això hi afegim que molta gent els parla en castellà, arribem a la conclusió que una gran massa de població no necessita anar més enllà d'entendre i que, per tant, tindrem moltes persones vivint a la ciutat que no parlaran català.

3.3 Retrat de l'alumnat

Si analitzem l'origen de l'alumnat de tots els nivells, observem que:

- El 48% prové de l'estranger (són els alumnes dels cursos inicials, bàsics i elementals, tot i que ja n'hi ha un percentatge petit també a intermedis i suficiència)
- El 21% prové de la resta de l'Estat espanyol (alumnat repartit per tots els cursos)
- El 31% prové de Catalunya (alumnat que trobem als nivells intermedis, suficiència, superior i cursos específics).

Altres dades:

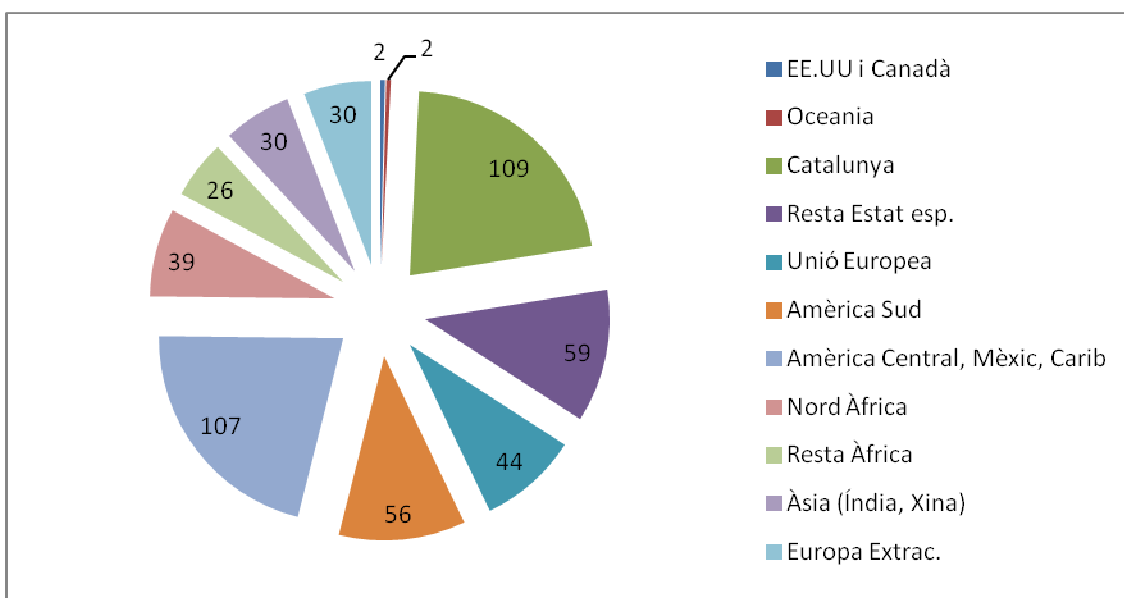
- El 76% de les persones que assisteixen als cursos són dones i el 24%, homes.

- Un 65% de l'alumnat té entre 30-50 anys; un 25% entre 20-30; un 9% més de 50 anys i només un 1% entre 16-18 anys.

Si analitzem l'alumnat d'origen estranger, ens adonem que, igual com l'any passat, han disminuït els alumnes procedents d'Àsia. Els alumnes procedents de l'Índia, sobretot, i també de la Xina, el 2010 representaven un 24% de tot l'alumnat estranger, mentre que el 2015 són un 11,5%.

En canvi, ha augmentat el nombre dels alumnes d'Amèrica Central i del Sud, que durant el curs 15-16 ja representen un 75% dels alumnes estrangers que estudien al Servei de Català (i en un 90% procedeixen d'Hondures i Nicaragua).

Nombre d'alumnes per procedència:

4. El Voluntariat per la llengua (VxL)

El VxL va començar el 2003 i és un projecte lingüístic i social que posa en contacte persones que tenen el català com a llengua habitual amb d'altres d'arreu del món que viuen a Catalunya i estan aprenent el català. El VxL vol evitar el canvi sistemàtic dels catalanoparlants en adreçar-se a un estranger, alhora que vol oferir, a les persones estrangeres que estan estudiant català, altres espais lingüístics i de relació en què puguin practicar la llengua.

L'any 2015, a Catalunya es va arribar a la parella 100.000, la qual cosa consolida aquest projecte arreu del país.

L'any 2015 van funcionar 110 parelles lingüístiques a la Garrotxa i 30 organismes i establiments es van adherir al VxL com a col·laboradors del projecte.